

A Passenger Name Record megállapodások értékelése

I. BEVEZETÉS

A 2001. szeptember 11-i események kiemelt jelentőséggel bírnak a rendőrségi és bűnügyi együttműködés továbbfejlesztésében. Az együttműködés keretében kiemelt figyelem övezi az Európai Unió és az Egyesült Államok viszonyát. Tanulmányom tárgyát az Unió és az USA között született Passenger Name Record (a továbbiakban: PNR) megállapodások képezik, melyeket adatvédelmi szempontból veszek górcső alá.

Az Európai Unió Bíróságának kevés beavatkozási lehetősége volt a harmadik államokkal a rendőrségi és bűnügyi együttműködés területén kötött megállapodások felülvizsgálatára. Az Európai Unió és az Egyesült Államok adattovábbításának megítélése tekintetében a PNR-megállapodás kapcsán született ítélete viszont jó kiindulópontul szolgálhat az adatvédelem megfelelő szintű bírósági érvényre juttatásában.^[1]

1. A PNR-megállapodás

a) A PNR-adatokról általában

A PNR-adatok a légitársaságok helyfoglalási rendszere által tárolt, a légi utasokra vonatkozó adatállományt jelentik. A helyfoglalási rendszerek tartalmazzák az utasok nevét, állampolgárságát, a születési helyét és idejét, az útlevél számát és lejártának időpontját, a repülőjegy váltásának időpontját és egyéb adatait, az útvonalat és az együttutazókat is. Az adatállomány ezeken túl azonban tartalmazhatja a jegyárat annak fizetési módjával együtt, az esetleges korlátozásokat, az értesítési címet, telefonszámot, az életkorra vonatkozó adatot — ha az az utazás szempontjából jelentőséggel bír, valamint az utas ellátásra, étkezésre és ülőhelyre vonatkozó kéréseit. Ezek az adatok az érintett személyről sok mindent elárulnak, és különleges adatát is érinthetik, mint például az étkezési szokásait, ami alapján lehet következtetni az utas vallásos meggyőződésére.

A 2001. szeptember 11-i terrortámadás után több ország is a hatóságok általi, a légiforgalmazói adatállományhoz való hozzáférésben látta a terrorizmus elleni küzdelem kulcsát. Az országok a területükön székhellyel rendelkező légiforgalmazók adataihoz való hozzáférést belső jogszabály rendelkezése útján lehetővé tették, az igény viszont más országok területén székhellyel rendelkező légiforgalmazók tekintetében is jelentkezett.

[1] Fahey, 2011, 55.

Az Egyesült Államok Kongresszusa 2001 novemberében arra kötelezte^[2] a területére érkező, a területéről induló és a területén áthaladó repülőgépjáratokat indító légitársaságokat, hogy vámhatóságai részére biztosítsanak hozzáférést a helyfoglalási és indulás-ellenőrzési rendszereikben tárolt személyes adatokhoz. Az Európai Bizottság válaszul tájékoztatta az Amerikai Egyesült Államokat arról, hogy ez a rendelkezés a számítógépes helyfoglalási rendszerek (CRS) ügyviteli szabályzatáról szóló 2299/89/EGK rendelet módosított 323/1999/EK rendelettel ellentétes lehet,^[3] különösen a rendelet módosított 22. § (1) bekezdésére, miszerint „ez a rendelet nem sérti a biztonságra, a közrendre és az adatok védelmére vonatkozóan a 95/46/EK irányelv alkalmazásában létrehozott nemzeti jogszabályokat”.^[4] Az USA erre tekintettel elhalasztotta a rendelkezés hatályba léptetését, de az eredeti elképzelésétől nem állt el, így attól sem, hogy a 2003. március 5-től ezen előírásnak meg nem felelő légitársaságokat szankcióval sújtsa. Ennélfogva számos európai társaság engedett a nyomásnak.

Az Európai Bizottság ezzel összefüggésben tárgyalásokat kezdett az Egyesült Államokkal.^[5] Ilyen előzményeket követően a Bizottság május 14-én határozatával megállapította — miután az USA megtette kötelezettségvállalásait —, hogy az Egyesült Államok hatósága megfelelő védelmi szintet biztosít a személyes adatok vonatkozásában.^[6]

Az Európai Parlament ezt követően az EU Bírósága előtt megtámadta a Bizottság ezen határozatát (a továbbiakban: megfelelőségi határozat) és a Tanácsnak az USA-val kötött megállapodását tartalmazó 2004/496/EK határozatát is. A Bíróság a 2006. május 30-i ítéletében kimondta, hogy a PNR-megállapodás megkötéséről szóló tanácsi határozatot és a megfelelőségi bizottsági határozatot megsemmisíti. Indokolásában előadta, hogy a 95/46/EK „irányelv 3. cikke (2) bekezdésének első francia bekezdése kizárja az irányelv hatálya alól a közösségi jog hatályán kívül eső, így különösen az Európai Unióról szóló szerződés V. és VI. címeiben megállapított tevékenységekkel, valamint a közbiztonsággal, a védelemmel, a nemzetbiztonsággal, továbbá a büntetőjog területén az állami tevékenységekkel kapcsolatos feldolgozási műveleteket”. A PNR-adatok továbbítása közbiztonsággal és a büntetőjog területén állami tevékenységgel kapcsolatos feldolgozási műveletnek minősül. Ez annak ellenére is így van, hogy a PNR-adatok gyűjtése a légitársaságok által történik, amelyek tevékenységük során a 95/46/EK irányelv hatálya alá tartoznak. A Bíróság ezt az álláspontját már a Lindquist-ügyben megalapozta: a tevékenység megítélésénél annak közhatalmi jellege és az adatkezelés célja a döntő, ami

[2] A Malévnál 2003–2004-ben folytatott adatvédelmi biztosi vizsgálat megállapította, hogy a Malév Zrt. először szerződés alapján továbbította az utasok és a legénység adatait az USA bevándorlási hatóságai felé. A 2001. november 19-i Aviation and Transportation Security Act (107-71) és a 2002. május 14-i Enhanced Border and Security Act (107-73) a légitársaságok számára törvényi kötelezettségként írja elő az adatok továbbítását. Ennek nem teljesítése esetén a légitársaság nem kaphat repülési engedélyt, illetve a már kiadott engedélyt az USA hatósága visszavonja. (268/A/2003 adatvédelmi biztosi állásfoglalás.)

[3] Kondorosi – Ligeti, 2008, 361–362., 532.

[4] A Tanács 323/1999/EK rendelete a számítógépes helyfoglalási rendszerek (CRS) ügyviteli szabályzatáról szóló 2299/89/EGK rendelet módosításáról (HL L 40., 1999.2.13., 1-8. o.) 1. cikk 15. pont.

[5] Kondorosi – Ligeti, 2008, 362–363.

[6] A Bizottság 2004/535/EK határozata (2004. május 14.) az Egyesült Államok Vámügyi és Határvédelmi Irodája rendelkezésére bocsátott, a légiutasok utasnyilvántartási adatállományában tárolt személyes adatok megfelelő védelméről (HL L 235., 2004.7.6., 11–22.)

jelen esetben a közbiztonság. A Bíróság a megfeleléségi határozatot a jogbiztonság elvére és az érintettek védelmére tekintettel 2006. szeptember 30-i hatállyal, vagy ha ez rövidebb, a megállapodás megszűnéséig hatályban tartotta.^[7]

Jóllehet a Bíróságnak ez az ítélete a jövőre nézve fontos mérföldkőként szolgál — miszerint a harmadik állammal folytatott bűnügyi együttműködés alapjául szolgáló megállapodások bírói felülvizsgálat alá esnek —, mégis kritika érte az Unió ezen döntését: nem az alapvető jogok korlátozásának megfeleléségét vizsgálta, hanem hatásköri kérdésként kezelte az ügyet.^[8]

2. A II. PNR-megállapodás (2006)

Ilyen előzmények után került sor 2006-ban újabb — ideiglenesnek is nevezett — PNR-megállapodás megkötésére. 2006. október 1-jétől 2006. október 6-áig terjedő időszakban viszont nem volt jogalapja hatályos nemzetközi megállapodás hiányában a PNR-adatok továbbításának.

Az utas-nyilvántartási adatokat a 2006. évi megállapodás alapján az EU az USA Belbiztonsági Minisztériuma (rövidítve: DHS) részére továbbította. A Belbiztonsági Minisztérium Vámügyi és Határvédelmi Irodája, a Bevándorlási és Vámhivatala és a Miniszteri Hivatala, valamint az ezeket közvetlenül támogató egységek férhettek hozzá a továbbított adatokhoz. További szervezetei, mint az állampolgársági szolgálat, a titkosszolgálat, a közlekedésbiztonsági hivatal, a parti őrség és a katasztrófavédelmi ügynökség nem férhetett hozzá az adatokhoz. Mindez a megállapodás preambulumban került rögzítésre, kérdéses azonban, hogy normatív kötőerővel bír-e, vagy annak csak iránymutató jellege van.^[9] Annál is inkább, mivel az Egyesült Államok egy levelében hivatalosan tájékoztatta arról az Európai Uniót, hogy a PNR-megállapodás a hírszerzés reformjáról és a terrorizmus megelőzéséről szóló 2004. évi törvény végrehajtására 2005. október 25-én kiadott 13388. sz. elnöki rendelet azon előírását korlátozza, amely a DHS és más ügynökségeket kötelez arra, hogy „azonnali hozzáférést biztosítsanak a terrorizmusra vonatkozó információkhoz (...) valamennyi egyéb, terrorizmus-ellenes feladatokat ellátó ügynökség vezetője számára.” Erre tekintettel a DHS „elő fogja segíteni a PNR-adatokhoz történő hozzáférést az Egyesült Államok azon kormányzati hatóságai számára, amelyek terrorizmusellenes feladatot látnak el, és amelyeknek a terrorizmus és a kapcsolódó bűncselekmények megelőzése vagy az azok elleni küzdelem céljából, az általuk vizsgált vagy nyomozásuk alatt álló ügyekben (beleértve a gyanúra okot adó fenyegetéseket, légi járatokat, egyéneket és útvonalakat) szükségük van a PNR-adatokra.”^[10]

[7] C-317/04. és C/318/04. számú egyesített ügyek (HL C 178. 1–2.)

[8] Fahey, 2011, 58.

[9] Megállapodás az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok között, a PNR-adatoknak a légifuvározók általi feldolgozásáról és az Egyesült Államok Belbiztonsági Minisztériuma részére történő továbbításáról (HL L 298., 2006. 10. 27., 29–31.) preambulumban.

[10] Az Amerikai Egyesült Államok Belbiztonsági Minisztériumának (DHS) a Tanács elnökségéhez és a Bizottsághoz címzett levele a DHS által 2004. május 11-én, az utasnyilvántartási adatállomány (PNR) adatainak légifuvározók általi továbbításával összefüggésben kiadott kötelezettségvállalások egyes rendelkezéseinek értelmezéséről (HL C 259., 2006. 10. 27., 1–3.)

A PNR-megállapodás kizárólag egy egyoldalú adatszolgáltatásra irányult: „az Amerikai Egyesült Államokba érkező vagy onnan induló nemzetközi légiutas-szállító járatokat működtető légitársaságok a helyfoglalási rendszerükben tárolt PNR-adatokat” a Belbiztonsági Minisztérium által előírt módon dolgozzák fel. Ennek módja az Európai Unió tagállamainak területén található légitársaságok adatbázisa-ihoz való közvetlen hozzáférés.

A PNR-megállapodás adatvédelmi garanciákat nem fektet le. Amit rögzít az az, hogy a szerződő felet úgy kell tekinteni, mint aki a megfelelő védelmi szintet biztosítja. Rögzíti tovább, hogy az adatfeldolgozás „az Egyesült Államok vonatkozó jogszabályaival és alkotmányos előírásaival összhangban” történik. A megállapodás hatályosulása szempontjából érdekesség, hogy az már hatályba lépését megelőzően alkalmazandó: a megállapodás csak a belső eljárások befejezéséről szóló, kölcsönös értesítést követő hónap első napjától lett hatályos, de már a megállapodás aláírásának napjától „ideiglenesen alkalmazni kell.”

A megállapodást bármelyik fél felmondhatta, vagy annak alkalmazást felfüggeszthette. A felmondás a diplomáciai úton történt értesítés közlésétől számított 30. napon hatályosul.^[11] A Tanács határozata alapján a tagállamok hatóságainak is joga van az adatszolgáltatást felfüggeszteni akkor, ha az USA illetékes hatósága megállapítja a Belbiztonsági Minisztérium jogsértését, vagy ha „alaposan valószínűsíthető, hogy az alkalmazandó adatvédelmi előírásokat megsértették, elfogadható alapja van azon feltételezésnek, hogy a DHS nem teszi meg, vagy nem fogja megtenni a szükséges és időszerű lépéseket annak érdekében, hogy elintézzék a szóban forgó ügyet, az adattovábbítás folytatása az adatalany számára súlyos hátrányok közvetlen kockázatával jár és az érintett tagállamok illetékes hatóságai megtették az ésszerű erőfeszítéseket az adott viszonyok között annak érdekében, hogy értesítsék a DHS-t és hogy lehetőséget nyújtsanak neki a válaszára.” A felfüggesztés addig tart, míg a biztonsági követelmények a megállapodásnak megfelelően teljesülnek, és erről a tagállam illetékes hatóságát a DHS értesíti. A Tanács is dönthet akként, hogy — ha úgy véli, hogy a megfelelő szintű védelem feltételei nem teljesülnek, vagy nem elég eredményesen végzik feladatukat az illetékes szervek — a szerződés alkalmazását felfüggeszti, vagy akár meg is szüntetheti.^[12] Ez a szabály a korábbi PNR-megállapodáshoz képest egy fontos, garanciális rendelkezés. Ez a megállapodás egyébként határozott időre kötött: a helyébe lépő szerződés időpontjáig, de legkésőbb 2007. július 31. napjáig.

[11] Megállapodás az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok között, a PNR-adatoknak a légitársaságok általi feldolgozásáról és az Egyesült Államok Belbiztonsági Minisztériuma részére történő továbbításáról (HL L 298., 2006. 10. 27., 29–31.) preambulum, (1)–(3) bekezdés, (6)–(7) bekezdés.

[12] A Tanács 2006/729/KKBP/IB határozata az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok közötti, az utas-nyilvántartási adatállomány (PNR) adatainak a légitársaságok általi feldolgozásáról és az Egyesült Államok Belbiztonsági Minisztériuma részére történő továbbításáról szóló megállapodás Európai Unió részéről (HL L 298., 2006. 10. 27.) 4. cikk, 5. cikk (3) bekezdés.

3. A III. PNR-megállapodás (2007)

Tekintettel arra, hogy a 2006. évi PNR-megállapodás úgy rendelkezett, hogy legkésőbb 2007. augusztus 1. napjától már nem hatályos, az USA és az Unió új megállapodást fogadott el a PNR-adatok továbbításáról.^[13]

Szembetűnő különbség azonban, hogy a megállapodás nem tartalmazza már azt a megszorítást, hogy a Belbiztonsági Minisztérium mely szervei kaphatják meg az adatokat, és melyek nem. Ebből az következhethet, hogy valamennyi felé továbbítható. Utalást találunk azonban a preambulumban az 13388. sz. elnöki rendeletre, amelyre hivatkozással a 2006. évi megállapodás alkalmazását az Amerikai Egyesült Államok ki kívánta terjeszteni a személyes adatok védelméhez való jog rovására.

A megállapodás azt rögzíti továbbá, hogy a Belbiztonsági Minisztérium határozza meg az adatok feldolgozása során érvényesülő adatvédelmi garanciákat. A megállapodás — véleményem szerint — igencsak támadható kitétele az is, hogy az Unió adatvédelmi indokok alapján nem avatkozhat be az USA és a harmadik országok között az utasok adatainak cseréjére irányuló kapcsolataiba.

A megállapodás felfüggesztésének szabályai változatlan szabályokkal kerültek elfogadásra. A felmondás szabályai annyiban változtak, hogy rövidebb felmondási idővel mondható fel a megállapodás, ha azt valamely fél nemzetbiztonsági vagy belbiztonsági érdeke indokolja.

A megállapodást egyébként szintén határozott időre írták alá a felek: „az aláírás időpontját követő hét évvel a hatályukat veszítik” ezen rendelkezések, kivéve ha a felek „megállapodnak annak helyettesítéséről.” Ezen szabály nem egyértelmű számomra. Az aláírás időpontjának megfelelő napon fogja hatályát veszteni a megállapodás vagy azt követő napon? És a kivétel hogyan értelmezhető: a megállapodás meghosszabbításaként vagy, ahogy történt a 2006. évi megállapodás esetén, új megállapodás elfogadásával? Én ez utóbbit értem alatta: az új megállapodás helyébe egy új lép. Ebben az esetben viszont, a korábbi hatályát veszti.^[14]

Az Amerikai Egyesült Államok részéről megfogalmazott levél rögzíti, hogy „e levélben ismertetett politikák egyike sem keletkeztet semmilyen jogot vagy előnyt magánszemélyek vagy más, magánjogi vagy közjogi jogalanyok részére, valamint nem ruház rájuk ilyeneket; sem pedig bármilyen jogorvoslati lehetőséget” a megállapodásban rögzítetteken kívül, jóllehet a levél igyekszik pótolni a megállapodásban nem rögzített adatvédelmi garanciákat. A levél rögzíti, hogy „minden olyan egyesült államokbeli jogszabály elfogadásáról értesíti az Európai Uniót, amely jelentősen befolyásolja az e levélben tett kijelentéseket.” Ez azt jelenti, hogy belső jogszabályok módosíthatják a megállapodás tartalmát?

[13] Megállapodás az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok között, a PNR-adatoknak a légitfuvarozók általi feldolgozásáról és az Egyesült Államok Belbiztonsági Minisztériuma részére történő továbbításáról (HL L 298., 2006. 10. 27., 29–31.) (7) bekezdés.

[14] A Tanács 2007/551/KKBP/IB határozata (2007. július 23.) az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok közötti, az utas-nyilvántartási adatállomány (PNR) adatainak a légi fuvarozók általi feldolgozásáról és az Egyesült Államok Belbiztonsági Minisztériuma részére történő továbbításáról szóló megállapodás Európai Unió részéről történő aláírásáról (2007. évi PNR-megállapodás) (HL 2007 L 204, 2007. 08. 04., 16–25.) preambulumban, (3)–(4) bekezdés, (7) és (9) bekezdés.

Rögzíti az adatok felhasználásának célját: a terrorizmus és ehhez kapcsolódó bűncselekmények, vagy egyéb súlyos, transznacionális jellegű bűncselekmények megelőzése és üldözése, beleértve a szervezett bűnözés megelőzését és az ellenük folytatott küzdelmet, valamint ezen bűncselekmények miatt elrendelt letartóztatás foganatosítása, illetve kiadott elfogatóparancs előli szökés eredményes megakadályozása. Ezen meghatározások bizonytalanságaira már csak utalnék. Nem beszélve arról, hogy a felhasználás céljáról beszél a levél, de mi a helyzet a további adatkezelési műveletekkel? Azoknak is törvényben lefektetett célnak meg kell(ene) felelniük.

Mindenesetre a levél rögzíti, hogy az adatok megosztása szintén az egyesült államokbeli, bűnüldözéssel, közbiztonsággal vagy a terrorizmus elleni küzdelemmel kapcsolatos feladatokat ellátó kormányzati hatóságok részére csak a jelzett célból történhet. Az adatok megosztására példaként említi a levél „az aggodalomra okot adó fenyegetéseket” is, amely kapcsán megint csak nem tisztázott, hogy mi a viszony a közvetlen veszély fogalmával, hiszen a hazai büntetőjogi terminológia ilyen kifejezést nem ismer. Harmadik ország kormányzati hatósága felé is „megoszthatók” az adatok, ha az USA felmérte, hogy milyen célra kívánja a harmadik ország az adatot felhasználni, és hogy képes-e az adatok védelmének biztosítására. Ez utóbbi esetben véleményem szerint a védelem megfelelő szintjének hangsúlyozása lenne indokolt. Főszabályként az adatcsere — itt már ezt a fogalmat használja a levél — megállapodás alapján kerülhet sor, kivéve, ha sürgősséghelyzet adódik. A levél meghatározza a PNR-megállapodás által érintett adatok^[15] kategóriáját, amely azonban a jogalkalmazó számára tág teret enged. Ebbe a körbe érzékeny adat nem tartozhat. A felsorolás nem taxatív, és az imént említett kitétel sem alkalmazandó, ha „az adatalany vagy mások élete veszélyben forog, vagy súlyos károsodás fenyegeti őket,” mert akkor érzékeny adat és nemcsak a felsorolt kategóriába eső adat is kezelhető. Az érzékeny adatok esetében írja csak elő a hozzáférések naplózását. Csak a cél teljesítését követő 30 napon belülre írja elő az adatok törlését.

Az adatok továbbításra a menetrend szerinti indulás előtt 72 órával kerül sor, majd ezt követően a frissített, pontosított adatok kerülnek megküldésre az USA hatóságai

[15] „1. PNR nyilvántartási helymeghatározó kód, 2. a foglalás/jegy kiállításának időpontja, 3. tervezett indulási időpont(ok), 4. név (nevek), 5. törzsutasstátusra és kedvezményekre vonatkozóan rendelkezésre álló információk (szabadjegyek, upgrade, azaz a kiszolgálási osztály szintjének emelése stb.), 6. a PNR-ben szereplő egyéb nevek, ideértve az utazók számát, 7. valamennyi rendelkezésre álló elérhetőségi információ (ideértve a kibocsátóra vonatkozó információt is), 8. valamennyi rendelkezésre álló fizetési/számlázási információ (kivéve a hitelkártyával vagy bankszámlával kapcsolatos, az utazási tranzakcióhoz nem kötődő tranzakciós adatokat), 9. az utazás útvonalával kapcsolatos információk meghatározott PNR esetében, 10. utazási iroda/utazási ügynök, 11. code share (megosztott járáttal kapcsolatos) információ, 12. Megosztott/kettős információ, 13. az utas utazási státusa (ideértve a visszaigazolásokat és az utasfelvételi státust), 14. a jegy kiállításával kapcsolatos információk, ideértve a repülőjegy számát, a csak odaútra szóló jegyeket és az automatikus árlekérdezést (ATFQ), 15. valamennyi poggyászat, 16. az ülésre vonatkozó adatok, ideértve az ülésszámot, 17. általános megjegyzések, ideértve az OSI-, SSI- és SSR-információkat, 18. összegyűjtött APIS-információk, 19. az 1–18. pontban felsorolt PNR-adatok módosításai.” A Tanács 2007/551/KKBP/IB határozata (2007. július 23.) az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok közötti, az utas-nyilvántartási adatállomány (PNR) adatainak a légi fuvarozók általi feldolgozásáról és az Egyesült Államok Belbiztonsági Minisztériuma részére történő továbbításáról szóló megállapodás Európai Unió részéről történő aláírásáról (2007. évi PNR-megállapodás) (HL 2007 L 204, 2007. 08. 04., 16-25.) USA levele III. pont.

számára. A Belbiztonsági Minisztérium jelzése esetén azonban az adatok továbbítása már ezt megelőzően is megtörténhet, feltéve, ha a járatot vagy az útvonalat konkrét veszély fenyegeti, vagy ha egyéb okból a megállapodás céljára tekintettel szükséges. A Belbiztonság Minisztérium „a józan belátás és az arányosság jegyében” jár el. Az adatalannak biztosítja a tájékoztatáshoz és helyesbítéshez való jogot. Bizonyos esetben viszont megtagadhatja vagy elhalaszthatja a tájékoztatást az információszabadságról szóló törvény (FOIA) 5. cím 1. rész 5. fejezet II. alfejezet 552. cikk (b) bekezdése alapján.

Az adatok — analitikus nyilvántartásban történő — megőrzésének határidejét a levél 7 évben határozza meg. Ezt követően nyugvó státuszba kerülnek, amely esetén további 8 évig őrizhetők az adatok. Ezen adatokhoz csak akkor lehet hozzáférni, ha egy konkrét ügyre, veszélyre vagy kockázatra tekintettel az indokolt. A törlésre vonatkozó eljárási szabályokról a felek később egyeztetnek. Ha valamely adatot egy adott ügyben vagy vizsgálat során felhasználtak, akkor az adatokat az ügy archiválásáig aktív állományban kell tartani. Ezeknek a rendelkezéseknek visszamenőleges hatálya is van: a 2004. és 2006. évi PNR-megállapodás alapján gyűjtött adatok tekintetében is érvényesül.

A levélben az USA rögzíti a megállapodás, a levél és a gyakorlat rendszeres felülvizsgálatát.^[16]

4. A PNR-megállapodások utóélete

2010. március 1-jén Belgiumban a Ligue des Droits de l’Homme emberi jogi szervezet alkotmányossági felülvizsgálatra küldte meg a 2007. évi PNR-megállapodást kihirdető belga törvényt.^[17] A belga Alkotmánybíróság — hasonlóan az EU Bíróságához — „bátortalan” döntést hozott: a kérelmet arra való hivatkozással utasította el, hogy a PNR-megállapodás kihirdetéséről szóló törvény uniós kötelezettség, az abban foglaltak teljesítése közvetlenül az EU jogából eredeztethető. Ezzel, ha hallgatólagosan is, de kimondta, hogy az uniós megállapodások alkotmányossági szempontból nem vizsgálhatók felül. Másrészt pedig megállapította, hogy a támadott törvény már „inaktívulissá” vált, hiszen az Unió elfogadta a Lisszaboni Szerződés előírásainak megfelelő jogalkotási eljárás keretében az új PNR-megállapodást.^[18]

2010. május 5-én az Európai Bizottság határozatában előírta, hogy a magánélet-védelmi hatásvizsgálatot és az arányosság tesztet minden PNR-adat továbbítására vonatkozó új uniós forrás elfogadása előtt el kell végezni. 2010 szeptemberében pedig az Európai Bizottság elfogadott egy javaslatcsomagot a harmadik államokkal kötendő PNR-megállapodásokra nézve, különös tekintettel arra, hogy az Amerikai Egyesült Államokon kívül Kanadával és Ausztráliával is tárgyalásokat folytatott az Európai Unió.

[16] A Tanács 2007/551/KKBP/IB határozata (2007. július 23.) az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok közötti, az utas-nyilvántartási adatállomány (PNR) adatainak a légi fuvarozók általi feldolgozásáról és az Egyesült Államok Belbiztonsági Minisztériuma részére történő továbbításáról szóló megállapodás Európai Unió részéről történő aláírásáról (2007. évi PNR-megállapodás) (HL 2007 L 204, 2007. 08. 04., 16–25. o.) mellékletében foglalt levél az USA-tól bevezető, I–IV. pont, VII–VIII. pont, X. pont.

[17] FRA Annual Report 2010.

[18] Belgische Verfassungsgerichtshof Urteil Nr. 42/2011 vom 24. März 2011.

Ennek a javaslatnak a lényege az volt, hogy harmadik államokkal szemben magas szintű adatvédelmi követelményeket kell állítani.^[19]

A PNR-megállapodás magyar jogba történő átültetése megtörtént, melynek kapcsán az adatvédelmi biztos 1682/J/2008 véleményében kifejtette, hogy „az állam csak akkor nyúlhat az alapvető jog korlátozásának végső eszközhöz, ha a másik jog védelme vagy érvényesülése semmilyen más módon nem érhető el, és a korlátozás csak olyan mértékű lehet, amennyi ehhez feltétlenül szükséges.” Jóllehet a terrorizmus és más súlyos nemzetközi bűncselekmények üldözése a személyes adatok korlátozása vonatkozásában legitim célnak tekinthető, a személyes adatok védelméhez való jog korlátozásához nemcsak a jogkorlátozáshoz szükségessége kell, hanem az arányosság követelményének is teljesülnie kell. Ha az adott cél kevésbé korlátozó intézkedéssel is elérhető, akkor azt a megoldást kell választani. Jelen esetben pedig a bűnüldözés és bűnmegelőzés más módon is elérhető lenne. A biztos szerint a jogkorlátozás nem áll arányban az elérni kívánt céllal.^[20]

II. ÁLTALÁNOS ADATVÉDELMI RENDELKEZÉSEK

1. Adatvédelem a nemzetköz bűnügyi és rendőrségi együttműködés során

A rendőrségi és bűnügyi együttműködés mind kiterjedtebb alkalmazási lehetőségei mellett nem szabadna megfeledkeznünk az emberi jogok garantálásáról. A harmadik országgal történő információcseré adatvédelmi szabályozása azért is kiemelt jelentőségű, mert ha a harmadik országokkal való kapcsolat során a magánszféra védelme nem, vagy kevésbé lenne biztosított az uniós tagállamok közötti információcseréhez képest, akkor a tagállamok harmadik állam közbeiktatásával garanciális feltételek teljesülése hiányában is hozzájuthatnának a kívánt adatokhoz.

Témánk szempontjából a személyes adatok védelme biztosításának van különös jelentősége. Tény, hogy büntető ügyekben az általános adatvédelmi szabályoktól eltérő rendelkezésekre van szükség, ugyanakkor nincs egy olyan átfogó uniós jogforrás, amely valamennyi bűnügyi adatkezelésre kiterjedne.^[21] A biztonság és a jog között megbomlott egyensúlyt egy kerethatározattal kívánta az Unió helyrebillenteni: ezt a hiányosságot a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés keretében feldolgozott személyes adatok védelméről szóló 2008/977/IB kerethatározattal igyekeztek pótolni. Ugyanakkor ez sem tekinthető átfogó szabálynak, mert bizonyos adatkezelésekre nem terjed ki a kerethatározat hatálya. Így nincsen olyan uniós dokumentum, amely a tagállami szinten folyó bűnügyi adatkezelés alapvető követelményeit lefedtetné. A kerethatározat hatálya nem terjed ki továbbá az Europol és az Eurojust előtt folyó eljárásra sem. Úgyszintén harmadik államokkal való együttműködésre sem kell alkalmazni ezt a kerethatározatot, hanem azt a szerződő államok a két- vagy több-

[19] FRA Annual Report 2010.

[20] Beszámoló, 2010, 201.

[21] 21. Nyilatkozat a személyes adatok védelméről a büntetőügyekben folytatott igazságügyi, valamint a rendőrségi együttműködés területén.

oldalú megállapodásokban szabályozzák. A 2008/977/IB kerethatározat csak annyit rögzít, hogy a harmadik ország köteles biztosítani az adatok megfelelő védelmét, de nem írja elő, mit jelent ez a védelem, így hiányoznak a minimum követelmények. Ez az EU és az USA viszonyában azért is jelent külön problémát, mert eltérőek az alapjogvédelmi hagyományok.

Vitathatatlan, hogy a jelenlegi adatvédelmi szabályok nem kielégítőek. Jóllehet az alapelvek univerzálisak, szükségesnek mutatkozik egy átfogó adatvédelmi szabályozás a bűnügyi együttműködés területén, hiszen az információcsere egyre szélesebb körű lesz, és az uniós szervek is egyre több személyes és különleges adathoz jutnak.^[22] További bizonytalansági tényező, hogy az Európai Bíróságnak nem egységes az álláspontja abban a kérdésben, meddig terjed a közösségi jog határa. Így az sem egyértelmű, hogy a 95/46/EK irányelv hatálya milyen adatkezelésekre terjed ki.^[23] Ez a probléma nem veszíti érvényét a Lisszaboni Szerződés hatályba lépésével sem, jóllehet az a pillérrendszert megszünteti.

Az Österreichischer Rundfunk-ügyben az Európai Unió Bírósága akként döntött, hogy kiszámíthatatlan lenne a jogkövető polgár számára, ha valamely uniós szabály alkalmazhatósága kérdésének felmerülése esetében mindig vizsgálni kellene a belső piaccal, vagyis a közösségi joggal való összefüggést,^[24] jóllehet a Bíróság a Lindquist-ügyben még úgy foglalt állást, hogy ha a szabálynak valódi hatása van a belső piac kialakítására, illetve működésére, akkor az a közösségi jog területére esik.^[25] A Bíróság a PNR-ügyben viszont azt állította, hogy az első pillérbeli irányelv hatálya alól kivett tárgykörök alá esik az USA területére, területéről vagy területén keresztül járatot indító légi utasszállítók azon kötelezettsége, hogy az Egyesült Államok vámhatóságai számára hozzáférést biztosítsanak a helyfoglalási és az indulásellenőrzési rendszerekben a „Passanger Name Records”-nak (PNR) nevezett információkhoz. Mivel azok a közbiztonság biztosítását szolgálják, nem terjeszthető ki rájuk az irányelv hatálya, akkor sem, ha gazdasági szereplőként a közösségi jog hatálya alá tartozó tevékenysége során jutnak a légitársaságok az információkhoz.^[26] Az első és a harmadik pillér között tehát a határvonal nem egyértelmű, de az ismertetett döntésekből le lehet vonni azt a következtetést, hogy a közösségi pillérben deklarált védelem nem terjed ki minden adatkezelésre.

Ezzel függ össze a céltól eltérő adatkezelés problémájának megítélése is, amelyben a Bíróság gyakorlata szintén nem egységes. Az EU Bírósága ebben a kérdésben akként foglalt állást, hogy a nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtása, illetve a nyilvános hírközlő hálózatok szolgáltatása keretében előállított vagy feldolgozott adatok megőrzéséről szóló 2006/24/EK irányelv a szolgáltató szektor tevé-

[22] Hijmans – Scirocco, 2009, 1494., 1499., 1502.

[23] Ez az irányelv a legátfogóbban szabályozza regionális szinten az adatvédelemmel kapcsolatos alapelveket, amely a korábbi első pillérben született. Az irányelv 3. cikk (2) bekezdése egyértelműen kizárja azonban a közösségi jog (első pillér) hatályán kívüli alkalmazását, így különösen „(...) a közbiztonsággal, a védelemmel, a nemzetbiztonsággal (beleértve az ország gazdasági jólétét is, ha a feldolgozási művelet nemzetbiztonsági ügyre vonatkozik), továbbá a büntetőjog területén az állami tevékenységekkel kapcsolatos feldolgozási műveleteket.”

[24] Hijmans – Scirocco, 2009, 1502.

[25] Coudray, 2004, 1368.

[26] Hijmans – Scirocco, 2009, 1503., 1508.

kenységét érinti, és nem tartalmaz szabályt a hatóságok jogkövető magatartás kikényszerítése érdekében foganatosított tevékenységére nézve. (Írország v. EP és Tanács-ügy) Jóllehet ebben az ügyben is arról van szó, hogy az elektronikus kommunikációs szolgáltatók kötelesek bizonyos forgalmi adatokat 6 és 24 hónap közötti időtartamig tárolni súlyos bűncselekmény elleni harcban való lehetséges felhasználás céljából. Ezen irányelv lerontja az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról és a magánélet védelméről szóló 2002/58/EK irányelv azon előírását, amely szerint az adatokat törölni kell, ha azok speciális kereskedelmi célokhoz már nem szükségesek. A szolgáltató adatgyűjtése abban különbözik a Bíróság szerint a PNR-ügyben megvizsgált adatkezeléstől, hogy az imént említett esetben az adatok nem rendszeresen kerültek megküldésre a nyomozó szerveknek, hanem a szolgáltató birtokában maradtak mindaddig, amíg bizonyos — az irányelvben meghatározott — esetekben nem továbbították a hatóságok felé. Ez az irányelv csak a magánfelekre, és nem a nyomozó hatóságokra nézve állapít meg kötelezettséget — érvel a Bíróság. Ebből kifolyólag erre az adatkezelésre a 95/46/EK irányelvet kell alkalmazni, és nem a harmadik pillérben érvényesülő kerethatározatot, ellentétben a PNR-megállapodással.^[27]

2. Adatvédelem az USA és az EU viszonyában

A harmadik országokkal való együttműködés azért is okoz problémát a gyakorlatban, mert — akár annak ellenére is, hogy azonos értékeket tartanak fontosnak az országok — bizonyos alapvető kérdésekben viszont eltérhet a nézetük.^[28] Az Amerikai Egyesült Államokban és az Európai Unióban is érték a személyes adatok védelme, de ez eltérően biztosított. Az USA-ban kevesebb intézményi garancia létezik, és inkább az egyéni jelzésnek és jogorvoslásnak jut szerep. Az Unióban viszont viszonylag hosszú történelme van a megelőző intézményes védelemnek. Ez a fajta megközelítés a nem amerikai állampolgárok számára azért is volt problémás, mert a valódi jogorvoslat csak az amerikai állampolgárok számára biztosított. A nem amerikai állampolgárok más szervhez fordulhatnak jogi segítségért, így például a TRIP keretében (Traveller Redress Inquiry Program, Utasok Jogorvoslati Vizsgálóbizottságának Programja). Jogforrástani szempontból is az amerikai szabályozás sajátosnak tekinthető, hiszen jóllehet szövetségi szinten is vannak átfogó adatvédelmi tárgyú törvények, ugyanakkor azok nem fedik le az adatvédelem teljes spektrumát, azt a legfelsőbb bírósági esetjog és a tagállami törvényhozás egészíti ki. Az USA tehát az egyéni szabadságot védi, míg Európa az emberi méltóságot. Az USA-ban csak *privacy* van, míg az EU-ban a *privacy* részeként létezik az adatvédelem.^[29]

Az eltérő alapállás miatt nincsen egy átfogó adatvédelmi szabály az amerikai és uniós kapcsolatokra, de jelenleg tárgyalási szakaszban van az Unió és az Amerikai Egyesült Államok között egy olyan megállapodás megkötése, amely a két szerződő fél viszonyában általános jelleggel a garanciális szabályok lefektetésével rendezné a rendőrségi és bünygyi együttműködés keretében megvalósuló adatkezeléseket. A megállapodás

[27] Hijmans – Scirocco, 2009, 1504–1505.

[28] Wouters – Naert, 2004, 930.

[29] Papakonstantinou – De Hert, 2009, 885., 892., 897.

nemcsak az Unió és annak intézményei, testületei, hivatalai, valamint ügynökségei, hanem a tagállamok Egyesült Államokba történő adattovábbítására is kiterjedne.

A keret-megállapodás egyeztetése során talán a legnagyobb „kihívás” a jogorvoslat szabályainak megfelelő lefektetése, hiszen mint ahogy a fentiekben már említettem a Privacy Act nem amerikai állampolgároknak csak akkor adja meg ezt a jogot, ha az USA-ban lakóhellyel rendelkeznek. A szenátus egy 2011. májusi határozatával pedig kinyilvánította azon álláspontját, hogy nem támogatja olyan megállapodás megkötését, amellyel az EU ellenőrzést szerezne valamely intézménye felett. Ez a két tényező kibékíthetetlennek tűnik. Tekintettel a Privacy Act rendelkezésére az EU igazságügyi hatóságaira hárul az adatkezeléssel járó problémák orvoslása.^[30]

Az együttműködésre vonatkozó szabályok tekintetében azonban találunk háttéranyagot. Kiemelném az EU és az USA között 2003-ban kötött kiadatási egyezményt és a kölcsönös eljárási jogsegélyről szóló egyezményt. A kiadatási egyezmény 17. cikk (2) bekezdése tartalmaz ugyan – többi között – olyan kiadatási akadályt, amely szerint, ha az alkotmányos elvek a megkereső államban nem megfelelően biztosítottak, akkor meg lehet tagadni a kiadatást, és ha a szerződésben részes felek ezt a cikket eltérően értelmezik, akkor lehetőség van arra, hogy ebben a kérdésben egyeztessenek. A kölcsönös eljárási jogsegélyről szóló egyezmény is tartalmaz adatvédelmi korlátot. Fontos megjegyezni, hogy ezek az egyezmények azonban nem helyettesítik, csak kiegészítik az USA és az Unió, illetve a tagállamok közötti kétoldalú megállapodásokat.^[31]

Emellett azonban a megállapodásban részes államok, illetve az EU és szervei az egyes szerződésekben „alkudozzák ki” a konkrét védelmi szintet, ahogy ez történt a PNR-megállapodás kapcsán is. A tárgyalások során számos adatvédelmi aggály merült fel, hiszen a légitársaságok, mint magánszereplők részéről a személyes adatok kezelése kizárólag kereskedelmi célú volt, konkrétan jegyvásárláshoz volt szükséges. Ez az adatkezelés az első pillér keretében elfogadott irányelv, illetve a tagállami szinten megvalósult harmonizáció folytán kontrollált volt. A harmadik pillérben a védelem viszont a tárgyalások megkezdésekor a mainál is hiányosabb volt.^[32] A problémát tehát az okozta, hogy eredetileg az adatkezelés a közösségi jog területére esett. Az első, 2004. évi PNR-megállapodás ennek fényében jött létre, amely azonban — mint ahogy azt az EU Bíróság is megállapította — téves alapokon született, így a Bíróság megsemmisítette, hiszen döntésében a biztonsági tényező túlsúlyára tekintettel nem látta megállapíthatónak az irányelv hatályának kiterjesztését erre az adatkezelésre. A második PNR-egyezményt már a harmadik pillér sajátosságainak figyelembevételével fogadták el. Jóllehet így is számos adatvédelmi kérdés még megoldásra vár.

[30] Fahey, 2011, 64–65.

[31] Wouters – Naert, 2004, 931., 934–935.

[32] 2008-ban fogadtak el egy kerethatározatot, amely a rendőrségi és bünyügyi együttműködés területére tartozó adatvédelmi kérdéseket átfogó módon kívánja rendezni, jóllehet számos külön megállapodás létezik, így az Europol, illetve az Eurojust tevékenységére vonatkozóan, vagy említhetjük a Schengeni Megállapodást is a biztonságpolitika területén. Ezt megelőzően a Prümi szerződés célozta ezt a hiányosságot orvosolni, amelyet hét uniós tagállam kezdeményezett a szorosabb bünyügyi együttműködés biztosítására, de fontos adatvédelmi előírásokat is rögzített, amelyek azonban kizárólag az együttműködéshez kapcsolódtak, és nem általános célkitűzéseket fogalmaztak meg.

Ezt a viszonyrendszert még cizellálja az a helyzet, hogy megállapodások nemcsak az Unió és harmadik ország között kötöttek, hanem az egyes európai államok is szabadon köthetnek megállapodásokat adattovábbítás tárgyában. A PNR-megállapodáshoz kapcsolódóan megemlítem, hogy a Cseh Köztársaság élt is ezen lehetőséggel. Ebben a kétoldalú megállapodásban az USA nagyobb „szabadságot” kapott a Csehországból érkező utasnyilvántartással kapcsolatos adatok kezelésében, mint az Uniótól. Így viszont az EU részéről adott „engedmények” szükségtelennek bizonyulnak. Ez a fajta „hozzáállás” még az uniós jog kohézióját is rombolja,^[33] jóllehet arra utalni kell, hogy uniós állam olyan kötelezettséget nem vállalhat, amely nemzetközi, illetve uniós jogba ütközne. A csehek azonban ezen keretek között — többek között — vállalták, hogy a PNR-adatokon kívüli egyéb utasinformációkkal látják az Egyesült Államokat. Ezenkívül Csehország biztosította az USA-t afelől, hogy — az Interpolon keresztül történő adattovábbításon túl — közvetlenül is továbbítja feléje az elveszett és elloptott útlevelek adatait.^[34]

III. ÖSSZEGZÉS

Összegzésként annyit kívánok kiemelni, hogy a bűnmegelőzés és a bűnüldözés hatékonyságának növelése mellett kívánatos lenne egy olyan átfogó adatvédelmi szabályozás megalkotása, amely az Unió határain túlnyúló, nemzetközi adattovábbításokra nézve meghatározza azt a minimális szintet, amelyet valamennyi együttműködés esetén követnie kellene az Uniónak, az uniós szerveknek és a tagállamoknak is, ezzel is elhárítva a jogi bizonytalanságokat, így sürgető lenne különösen az USA és az EU között megvalósuló rendőrségi és bűnügyi együttműködések tekintetében.^[35]

Az alapvető jogok hangsúlyozásán túl nyilvánvaló a biztonság garantálása is, hiszen a tanulmány szerzője sem kívánja, hogy 2001. szeptember 11-éhez hasonló esemény bármikor is megismétlődjön. Viszont arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy a PNR-megállapodások hiányában sem eszköztelenek a hatóságok, hiszen az EU és az USA között egy több mint 6 éves ratifikációs időszak eredményeként 2010. február 1-jén hatályba lépett a büntető ügyekben megvalósuló kölcsönös eljárási jogsegélyről szóló egyezmény, melynek keretében lehetőség van a légiutas-forgalmi adatok cseréjére is.^[36]

IRODALOM

- *Beszámoló az adatvédelmi biztos 2009. évi tevékenységéről*, Adatvédelmi Biztos Irodája, Budapest, 2010
- Coudray, Ludovic (2004): Case law, In: *Common Market Law Review*, v. 41, n. 5, 1361–1376.

[33] Papakonstantinou – De Hert, 2009., 886., 888–891., 901., 911–912., 917–919.

[34] Közös uniós elvek az amerikai vízumtárgyalásokra Elérhető: <http://www.bruxinfo.hu/cikk/20080310-kozos-unios-elvek-az-amerikai-vizumtargyalasokra.html> (2011.06.10.)

[35] Fahey, 2011, 66.

[36] Monar, 2010, 149.

- Fahey, Elaine (2011): Challenging EU-US PNR and SWIFT law before the Court of Justice of the European Union, In: Pawlak, Patryk (ed.): *The EU-US security and justice agenda in action, Institute for Security Studies European Union*, Paris. 55–66.
- *FRA Annual Report 2010 – Fundamental rights: challenges and achievements in 2010*, Imprimerie Centrale, Luxembourg, 61. Elérhető: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1633-annual-report-2011_EN.pdf (2012. 11. 20.)
- Hijmans, Hielke – Scirocco, Alfonso (2009): Shortcomings in EU data protection in the third and the second pillars. Can the Lisbon Treaty be expected to help? In: *Common Market Law Review*, v. 46, n. 5, October, 1485–1525.
- Kondorosi Ferenc – Ligeti Katalin (2008): *Az európai büntetőjog kézikönyve*. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest.
- *Közös uniós elvek az amerikai vízumtárgyalásokra*. Elérhető: <http://www.bruxinfo.hu/cikk/20080310-kozos-unios-elvek-az-amerikai-vizumtargyalasokra.html> (2011. 06. 10.)
- Monar, Jörg (2010): The Rejection of the EU-US SWIFT Interim Agreement by the European Parliament: A Historic Vote and Its Implications, In: *European Foreign Affairs Review*, No. 15, 143–151.
- Papakonstantinou, Vagelis – De Hert, Paul (2009): The PNR Agreement and Transatlantic anti-terrorism cooperation: no firm human rights framework on either side of the Atlantic. In: *Common Market Law Review*, V. 46., N. 3, 885–919.
- Wouters, Jan – Naert, Frederik (2004): Of arrest warrants, terrorist offences and extradition deals: an appraisal of the EU's main criminal law measures against terrorism after „11 September”. In: *Common Market Law Review*, V. 41., N. 4, 909–935.

- A Bizottság 2004/535/EK határozata (2004. május 14.) az Egyesült Államok Vámügyi és Határvédelmi Irodája rendelkezésére bocsátott, a légiutasok utasnyilvántartási adatállományában tárolt személyes adatok megfelelő védelméről (HL L 235., 2004. 7. 6., 11–22.)
- A Tanács 323/1999/EK rendelete a számítógépes helyfoglalási rendszerek (CRS) ügyviteli szabályzatáról szóló 2299/89/EGK rendelet módosításáról (HL L 40., 1999. 2. 13., 1–8.)
- A Tanács 2006/729/KKBP/IB határozata az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok közötti, az utas-nyilvántartási adatállomány (PNR) adatainak a légitfuvarozók általi feldolgozásáról és az Egyesült Államok Belbiztonsági Minisztériuma részére történő továbbításáról szóló megállapodás Európai Unió részéről (HL L 298., 2006. 10. 27.)
- A Tanács 2007/551/KKBP/IB határozata (2007. július 23.) az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok közötti, az utas-nyilvántartási adatállomány (PNR) adatainak a légi fuvarozók általi feldolgozásáról és az Egyesült Államok Belbiztonsági Minisztériuma részére történő továbbításáról szóló megállapodás Európai Unió részéről történő aláírásáról (2007. évi PNR-megállapodás) (HL L 204, 2007. 08. 04., 16–25.)
- Az Amerikai Egyesült Államok Belbiztonsági Minisztériumának (DHS) a Tanács elnökségéhez és a Bizottsághoz címzett levele a DHS által 2004. május 11-én, az utasnyilvántartási adatállomány (PNR) adatainak légitfuvarozók általi továbbításával összefüggésben kiadott kötelezettségvállalások egyes rendelkezéseinek értelmezéséről (HL C 259., 2006. 10. 27., 1–3.)
- Belgische Verfassungsgerichtshof Urteil Nr. 42/2011 vom 24. März 2011

- Megállapodás az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok között, a PNR-adatoknak a légitársaságok általi feldolgozásáról és az Egyesült Államok Belbiztonsági Minisztériuma részére történő továbbításáról (HL L 298., 2006. 10. 27., 29–31.)
- C-317/04. és C/318/04. számú egyesített ügyek (HL C 178. 1–2.)
- 268/A/2003 adatvédelmi biztosi állásfoglalás
- 21. Nyilatkozat a személyes adatok védelméről a büntetőügyekben folytatott igazságügyi, valamint a rendőrségi együttműködés területén